

ПОВЕСТ

Христо Бойчев

Христо Бойчев /www.hristoboytchev.com/ е най-известният и поставян български драматург зад граница. Той е един от тримата драматурзи /заедно с Я.Реза и В.Сигарев/, определени като емблематични за съвременния европейски театър. Изучаван е в университети и арт колежи по целия свят като ново стъпало в театъра след Бекет и Йонеско. В New York University и Columbia University се разглежда като основоположник на постмодерната европейска драма. Неговите пиеси „Полковникът птица“, „Оркестър Титаник“, „Болница на край света“, „Ъндърграунд“, „Онова нещо“ и др. се играят в над 40 страни на петте континента. Отзиви за творчеството му има във почти всички световноизвестни издания: Файненишъл Таймс, Индипендънт, Гардиан, Хералд Трибюн, Льо Монд, Юманите, Чикаго Трибюн, Ди Велт, Щандарт, Газета виборча, и пр. Номинант и носител на едни от най-големите български и европейски театрални награди. Патрон на редица международни фестивали за съвременна драматургия. Председател на Асоциацията на Българските драматурзи. Член на Асоциацията на софийските писатели и на Съюза на българските писатели. Почетен гражданин на град Полски Тръмбеш.

© Юлиан Донов

ПОЛКОВНИКЪТ ПТИЦА

ПЪРВА ЧАСТ ДОКТОРЪТ

Казват, че нормален доктор в психиатрията няма. Вероятно заради това след дипломирането реших, че точно там ми е мястото. Да, аз често изпадам в тъпи депресии пред абсурдните въпроси на битието, наричано във философията „екзистенция“. Никога не съм бил праволинеен и уверен в мнението си човек. Винаги съм знаел, че във всеки конфликт има поне две истини, но никога не съм бил сигурен зад коя от тях да застана? Това пък в психиатрията се нарича „Хамлетов комплекс“. От Хамлет, който вечно се съмнява има ли смисъл да се бори срещу злото, ако светът е изначално сбъркан? А

той е сбъркан със сигурност.

Обратното на Хамлет е „прави каквото трябва, а да става каквото ще.“ Това пък дава път на идиотите, защото всеки тъпанар си мисли, че по-прав от него няма. Та в края на краищата не разбрах коя от двете тези е вярната? А като не си разбрал нещо, най-добре стой настрана, за да не се набутащ. И така, мъдрувайки, не успях да си намеря позиция в живота.

Такива фундаментални мисли ферментираха в главата ми докато се друсах в раздрънкания си фиат. Бях разпределен в най-глухата провинция и в най-забутания психодиспансер и то лично по мой избор. И ще ви кажа защо? Защото никога не съм искал да бъда лекар. За съжаление го разбрах твърде късно. По-лошото обаче бе, че не знаех какво друго искам да бъда? Избутах криво-ляво института и тъкмо като се чудех кой път да хващам, ми казаха, че осъден психиатър досега нямало, стига да заключва хаповете от лудите. И работата не била много: епидемии нямало, както при грипа, да кажем. Имаш си, казаха, в отделението десетина луди и си ги дундуркаш, дай боже да са по-кротки. Та затова се наврях в тези тилилейски гори и диви чукари: да си кютам спокойно докато ми се прояснят перспективите, ако за неудачник като мен изобщо съществуват такива. По-късно разбрах, че бягството от света било симптом на депресия, но за сега хабер си няхах от психиатрия, освен бегли спомени за няколко диагнози, чути и недочути на лекциите по обща медицина. И, разбира се, популярните моменти от тезите на Фройд* за сексуалния генезис на психиката. Разчитах на един чувал учебници на задната седалка, които събрах от състрадателни колеги преди тръгване.

Та така значи: теглих чертата и хванах пътя към лудницата – и преносно и буквално. Нямаше и с кого да се разделям: живеех без приятели, защото така и не открих хора, с които да търся, както пише в книгите, смисъла на живота, а и не смятах, че има такъв.

Пейзажът наоколо също не стимулираше светли мисли. Идваше зима: голи дървеса и кални пасбища с часове край пътя, а на мъгливия хоризонт тъмнееха силуетите на пограничните планини, зад които бушуваше тъпата гражданска война в съседите – идиоти, които се избиваха един друг. Това донякъде действаше успокояващо: т.е. има, значи, и по-зле от нас.

* * *

Кабинетите на окръжния психодиспансер бяха разположени в дълга, овехтяла барака, която му придаваше вид на запуснат концлагер. Наоколо се шураха луди на свободен режим, а пред входа един ням дебил просеше цигари, докосвайки с два пръста устата си. Вървейки по коридора, се замислих дълбоко, как ли този идиот се е научил да пуши, когато от една отворена

* Зигмунд Фройд (на немски: Sigmund Freud, 1856-1939), австрийски невролог и психолог, основател на едно от основните течения в психотерапията – психоанализата и поставил сексуалните проблеми на личността в основата на човешката мотивация. – Б.а.

врата прогърмя груб глас. Това беше главният лекар – с едри, тъпи черти, а срещу бюрото му седеше настръхнал чичо с птича физиономия и подрязани под човката мустаци. Главният го гледаше подозрително над очилата си.

– Иначе всичко ми е в ред – дори и данъците си плащам...

– И от кога така?

– Че това лошо ли е?

– Кое?

– Да плащам данъци?

– За другото питам... А с паметта как си?

– Мерси, добре съм – премига чичото.

– Ще видим колко си добре... Женен ли си?

– Да.

– За кого?

– За жена си?

– Ясно, че за жена си, кой се жени за мъж?

– Кой... Много са. Сестра ми, например...

Ретроспективната памет на човека беше в ред. Без да влиза в логически спорове, Главният мина към теста за „оперативна памет“.

– Датите помниш ли ги?

– Помня ги.

– Коя дата сме днес?

– Двайсет и втори.

– Значи не ги помниш?

– Как да не ги помня?

– Така как... Двайсет и втори е утре.

Болният се замисли съсредоточено и наплюнчи палец.

– На бас?

Този път Главният се амбицира и запрелиства нервно календара на бюрото. Следейки страниците, болният скочи от стола и заби пръст в листа:

– Ето, вторник, дваайсет и втори? Не съм бил помнел датите... – облегна се победоносно чичото, а Главният почервения.

Не че бях в ред с датите, но човекът беше прав; заповедта ми за назначение влизаше сила в от двадесет и втори. В този момент Главният ме видя на вратата и кресна:

– Прегледът днес свърши.

– Аз съм лекар – смънках. – По разпределението...

Главния светна:

– Утре почваш.

* * *

В психодиспансера цареше обичайната мизерия и пренаселеност. Чакали ме с нетърпение, ми каза Главният, имали остра нужда от „млад и

енергичен лекар като мен“ и т.н... Само че не тук, а във филиала „Св. Четиридесет мъченици“, по името на бившия манастир в планината, в който бил поместен филиалът. Останали били там до закриването му десетина „безобидни, но интересни“ случаи. „Лекарски риск няма – ми казаха – но и лекар няма.“ Само на 37 километра било, твърдеше Главният, но после се оказа, че не били 37, а 73. Подозирам, че никога не бе стъпвал там.

На съмване заваля първият сняг – само един пръст, но температурата падна и издухания ми фиат не запали. Стартерът виеше жално, но санитарят доведе десетина луди, те опряха ръце на задния капак и подкараха колата. Тичаха все по-бързо и по-бързо. Тичането ги активира и те закрепяха възбудено. Накрая моторът забръмча. Бях включил предварително на втора и двигателят дръпна рязко напред. Двама олигофрени паднаха по очи, но от гърлата на другите изригна мощно ура и те продължиха да тичат след мен, вдигнали възторжено ръце. Търчаха поне километър: как са ги събирали после – само санитарите си знаят. Един след друг лудите падаха в снега, докато и последният тичащ силует се стопи в снеговалежа.

* * *

Хипотетично може би имах и други шансове в живота. Един от начините да попаднеш в друг свят при диктатурата беше полет до Куба или до „Острова на свободата“, както го наричаше пропагандата. Тогава Куба бе единственото място в Америка, което бе възможно да посетиш и то с организирана от властта екскурзия. Куба бе друг континент, но не и друг свят. Там властваше диктатура, по-идиотска и от нашата. Но полетът беше с прекачване в Канада и така някои по-решителни отрязваха пътя си за връщане и оставаха в Канада завинаги като политически емигранти. Властта при нас ги наричаше „невъзвращенци“. Но сега вече и това не бе възможно: диктаторът бе паднал, хиляди чакаха за виза пред западните посолства и кубинският номер вече не минаваше. А тук идиотизмът беше тотален: ежедневни митинги изпълваха улиците, вървяха тълпи и вилнееше всеобща еуфория. Внезапният срив на режима беше шок: само преди половин година той изглеждаше вечен. Още са пред очите ми кадри от последните партийни конгреси – пиршества на показност. И последния конгрес на един от диктаторите помня! О, Господи! Многохилядната зала скочи на крака, скандирайки френетично. Скандираха до прималяване, защото никой не смееше да спре докато „Вождът“ не благоволи да вдигна ръце, за да започне речта си. И само след месец по същата телевизия видях труповете на „Великия водач“ и съпругата му в калта на заден двор. Всичко бе кошмарен сън. Историята се обръщаше, географията се разместваше. Империи се разпадаха на нови държави, които пък продължаваха да се разкъсват на още по-малки анклави. Само този, който не пожела, той не основа нова държава. И само който не искаше, той не започна локална война. Всичко живо, читаво и нечитаво, търсеше път към Запад в очакване на Голямата мечта. Продаваха, каквото

имат и каквото нямат, и тръгваха. В обратна посока пък пътуваха ешалони с „помощи“ от дрехи „втора употреба“, които след сивотата на затворения пазар ни изглеждаха като извадени от гардероби на принцове и принцеси. И бяха евтини, преди всичко. Не зная кой стоеше зад тези трансфери, но някои забогатяха от това. Всеки мошеник и авантюрист, пристигнал от Запад бе посрещан тук като месия от друг свят, в който стават чудеса и където живееха хора с кристален морал.

Аз, уви, не тръгнах за никъде. Не защото не смеех, а защото няхах нито цел, нито мечта, която да преследвам там. Или както казва Сенека: „Няма попътен вятър за този, който не знае своето пристанище“ И така, в тази късна есен, се набутах в това затънтено къше на географията.

* * *

Фиатът подскачаше от дупка на дупка. Планината ставаше все по-зловеща и по-величествена, а пътят все по-скапан. Отзад колата бе натъпкана до тавана с хляб – помолиха ме да го откарам нататък. Лекарства, казаха, там имало. Дадох ми само един гумен невралгичен чук и апарат за кръвно: после се оказа, че и това било излишно. Жива душа не срещнах по пътя, само безкрайни ята птици летяха на юг, следвайки въздушното течение над дефилето. Тук минавал един от главните прелетни маршрути към Африка, наречен на името на откривателя си – Via Aristotelis. Това също го научих в последствие.

След един завой неочаквано вдигна ръка стопаджия. Доста странен стопаджия – в шлифер и гумени ботуши. Спрях. Той отвори вратата, събу калните ботуши и влезе по чорапи – ботушите останаха вън. Гледах озадачен, но той даде знак да тръгвам.

– А ботушите? – питам.

– Имам други.

Ръцете му бяха червени и целият миришеше на червен пипер. След малко се разкихахме и двамата от пипера.

– За къде? – подпитах просълзен.

– За никъде – каза оня. – „Значи сме за едно и също място“ си помислих през сълзи.

– По работа ли отиваш? – продължих теста.

– Не отивам, а се връщам. – отвърна езоповски оня.

– Откъде?

– От пазар.

– И какво си купи?

– Аз не купувам, аз само продавам.

Отказах се да питам, но го държах под око. По едно време оня се размърда:

– Мога ли да покарам малко?

– Моля? – не разбрах аз?

– Да покарам колата?

– Книжка имаш ли?

– Аз мога и без книжка...– и той забръмча с устни, въртейки въображаем волан. Бръмчи човекът, та се къса, вдигайки все по-високо оборотите. Класически случай беше, но диагнозите още не знаех. И докато ровех в оскъдните си знания да го класифицирам, она викна:

– Дръж се здраво, пътят свърши!

Погледнах напред, но беше късно. Половината от дървения мост бе отнесена и плъснахме в реката – слава богу, че беше плитка. Водата стигаше едва до шасито, но карбураторът глътна вода и моторът угасна. Проврях глава през прозореца и зърнах върху отсрещните скали мъгливите руини на манастира. А като се обърнах – моят човек вече го няма? Огледах наоколо – няма го и това е. Къде да го търся – бос човек няма стигане, за луд да не говорим? Както и да е – изгазих от реката, нагърбих чувала с хляба и задрапах нагоре по някаква пътека – изглеждаше ми по-пряка уж. Преди това обаче смених мокрия до коленете панталон с бархетното долнище на пижамата си. И добре сторих, щото нагоре задуха леден вятър, носейки и ледени мисли.

* * *

След час се изкачих до външните зидове на манастира. А мъглата гъста, та ни порта виждам, ни нищо. Тук врата, там врата, обикалям пипнешком зидовете: къде римски, къде – не знам какви, няма врата и няма? Най-сетне опипах някаква ниша: тежка дъбова порта скръцна и се проврях вътре. Постоях, докато започнах да различавам в мъглата силуетите на сградите. Да, това наистина беше манастир, но не и болница. Най-малко табела трябваше да има отвън според инструкциите на Министерството: бях объркал манастира с друг, но все едно – налагаше се да прекарам нощта тук. В този момент чух вик „Назад!“, и камък като яйце изтреща в дъбовата порта току над главата ми. Мярнах силует на гном да притичва в мъглата. Оставаше да долетят и вещици, но в момента нямах друг избор и тръгнах да търся подслон за нощуване.

* * *

Пристъпвах дебнешком под паяжините на манастирските стрехи и надничах в зеещите врати. През комунизма много манастири бяха обезлюдени и този бе един от тях. Не, че ми пукаше от тая работа – нито бях вярващ, нито любител на манастирска архитектура: казвам го само защото мразя комунизма в червата си, макар че и пръста си не бях мръднал, за да падне. Нито пък някой друг от т.н. дисиденти бе направил нещо – комунизмът си отиде сам. Все едно – излишни спорове. Сега проблемът ми бе друг, дано

поне е останала някоя печка някъде. И надничайки от килия в килия, се натъкнах на още едно клише на ужасите: зад открената врата седеше закачулен мъж в расо. Казах „Добър вечер“, но призракът не мръдна. Повторих – пак същото. Приблжих го и видях изцъклен поглед – синдром на яка шизофрения: не бе нужно да си доктор, за да го видиш. Да, тук не беше диспансер, но поне един луд имаше със сигурност. В този момент дочух огнякъде далечна реч. Тръгнах напосоки и стигнах до вратата, зад която се говореше. Почуках – но и тук никой не отговори. Похлопах по-силно – същото. Хванах един захвърлен сап от брадва ли, не знам какво, и ударих няколко пъти с дървото. Напразно: вътре вървеше някаква дискусия на висок глас и никой не чуваше. Натиснах бравата и влязох. Дискусия нямаше – човекът бе сам и гледаше телевизор: също калугер, но не с толкова идиотски вид. Гледаше филм с изключен звук и произнасяше репликите вместо актьорите на екрана. И този бе с видими отклонения: крещеше и ръкомахаше екзалтирано. Вече бях сигурен, че съм намерил мястото, което търся. „Хахото“ вероятно гледаше видеозапис на любимия си филм, защото знаеше наизуст репликите. Изчаках пауза и вмъкнах едно „Добър вечер“, но оня пак не чу. Викнах по-високо – същата работа. На екрана почна динамичен диалог и той така се вживя, та чак скочи прав. Отместих стола и посегнах да докосна рамото му – дано ми обърне внимание най-сетне. И точно сега той реши пак да седне – тръшна се на липсващия стол и тупна на пода по задник. Едва сега ме видя, пулейки очи към лицето ми.

– Три пъти казах добър вечер, отче – измъкнах сконфузен.

– Какво отче, бе идиот?! – ревна оня, хем стреснат, хем бесен:– Не виждаш ли, че съм глух?

– Кой е глух? – не разбрах аз.

– Аз, кой!

– А как ме чуваш щом си глух?

– Никак, как... Чета по устните – сега си обясних защо се звереше в устата ми. – Ти какво търсиш тук? – продължи той, изправяйки се с моя помощ.

– Психиатрия имало тук някъде?

– Да, има. Тук е.

– Къде тук?

– Ей тук. Точно тук. Аз например съм луд. Ето, виж:

И взе да прави маймунски физиономии.

– Достатъчно – рекох. – Разбрах.

В този момент отнякъде пак изтреща камък. Гледам: на прага стои дребен идиот с фобия в погледа. Треперейки, той вдигна нов камък и изхриптя:

– Не мърдай!

Скочих зад масата. Глухият погледна към вратата, видя го и сви устни в досада:

– Хайде, стига с тези камъни! Здрав прозорец не остана...

– Не мърдай! – изсъска пак гномът.

– Не мърдам – глухият вдигна ръце и застана неподвижно. – Хайде

влизай.

Дребосъкът се промъкна плътно край стената, държейки под контрол помещението. По челото му изби пот, явно не му бе лесно на идиота – той си знаеше защо. В дъното на стаята се мушна под леглото и започна да изтегля дълга връв, влачейки по пода кашон, оставен от него до вратата при влизането.

– Матей Малкия – събщи името му Глухият. Смята се за толкова малък, че щял да го настъпи някой.

– Разбрах – рекох.

– Тебе от диспансера ли те пращат?

– Да.

– С каква диагноза?

– Доктор съм.

Той погледна долнището на пижамата ми:

– Заповед за назначение имаш ли?

– Имам – подадох му заповедта аз и веднага се запитах защо тъкмо на него трябваше да я показвам.

В това време дребният изтегли кашона при себе си, отвори го и измъкна бяла кокошка. Пъхна главата ѝ под крилото и с няколко залюлявания я приспа. След това я постави в друг кашон – син на цвят.

– Тази вечер ще спим в синия салон, а утре ще летим... – прошепна нежно той.

Глухият ми върна заповедта и се представи: казвал се Хачо и не бил истински луд, макар че се водел по картон като такъв. Калугерските дрехи намерили в един килер на манастира – проядени от молци, но топлели. Не бил истински луд, повтори пак той, но си беше луд отвсякъде.

– Колко са болните? – попитах.

– Десетина... Не може да се каже точно, щото някои изчезват, после пак идват...

– А сестрите къде са?

– Сестри няма. Избягаха.

– Санитарите?

– И те.

Извадих GSM-а и набрах главния лекар.

– Тук няма покритие – каза Хачо.

Покритие наистина нямаше. Прибрах телефона и огледах стаята: беше доста голямо помещение, бивша магерница, както наричат в манастирите кухнята и столовата. В ъгъла гореше печка и къкреше голяма тенджерка. Значи някой нормален им готвеше все пак?

– Готвачът къде е?

– Няма готвач, аз готвя. Мини довечера да опиташ. Към седем ще дойдат всички – и болни и цивилни.

– Какви цивилни?

– От местните – нямат телевизор.

– А къде е кабинетът на доктора?

– Чакай, ще те заведа, че сам ще се забутах из коридорите. Само да отместя тенджерата от огъня...

Погледнах пак към свития идиот под леглото: приличаше на голям див заек в панталони, по-точно на Мартенския заек от „Алиса в страната на чудесата“. Она странен заек в костюм и с джобен часовник. Спомних си, че авторът на тази книга, Луис Карол, също страдал от нещо подобно, както този под леглото. Имал и халюцинации. Халюцинациите описал в романа си, с който останал в историята. Всяко зло за добро, както се казва. По-късно попаднах и на диагнозата: синдром „Алиса“*. Стана ми обаче тъжно за този нещастник тук, защото бях сигурен, че няма да напише никога нищо.

Res sacra miser! (Свещен е нещастникът!)

И това е от Сенека.

* * *

За „кабинета“ няма да говоря: манастирска килия с празни шкафове и паяжини, но имаше стационарен телефон. Грабнах слушалката и набрах окръжния психодиспансер:

– „Ало? Окръжният психодиспансер? Главния лекар, ако обичате? Ало? Господин главен, от „Св. Четиридесет мъченици“ се обаждам. Няма персонал, няма лекарства, няма бельо... – подкарах аз, а главният ме прекъсна:

– Сега – вика – ще те прехвърля на домакина...

Преплетоха се линии и разговорът се разпадна. Пак набрах: сигналът или даваше заето, или се губеше връзката. И в това време чух телефонен разговор от двора. Погледнах през прозореца: долу едър мъж с голяма бръсната глава крещеше по мобилен телефон:

– Ало? Чухте ли ме добре? Ако дойда, ще ви навра в кучи задник, гадове мръсни! Ще ви навра, повтарям, на кучето в задника... Ало? Ще ви разгоня фамилиите, изроди такива! Да, да! Точно така, правилно чухте!

Пак погледнах мобилния си телефон – покритие нямаше. И този, значи, беше от моите. Нарекох го Телефониста.

Опитах да се свържа още веднъж. Този път успях и обясних ситуацията на домакина. Ще се оправело всичко, каза той, да сме задържали малко положението, че и при тях било забатачено. „Чакаме една хуманитарна помощ от Запада и ще поемем въздух“, обеща той. Имали сме тук в склада, добави той, един камион доматени консерви, а лудите си имали и картофена нива...

* Синдром „Алиса“ – или макропсия. (гр. *makros* – голям и *opsis* – зрение). Нарушение, при което предметите изглеждат прекалено големи. Терминът е от името на героинята Алиса от романа, чийто автор боледувал от частична епилепсия, причиняваща явлениято. В моменти на пристъп чашата му изглеждала по-голяма от него. Заболяването е познато и като синдром на Тод. *Segen's Medical Dictionary*. © 2012 Farlex, Inc. – Б.а.

* * *

И още една причина има, за да съм тук...

Авторът на прекрасната детска «Книга за джунглата» Ръдиард Киплинг има стихотворение «Ако». В него има такъв стих:

Ако в тълпата можеш да си лорд,

А сред кралете да се чувстваш равен... и т.н

Виждал съм такива хора. Преди много години, в най-тъпата фаза на режима, попаднах за една седмица в Ленинград, сега Санкт Петербург. Запознах се с внук на починала княгиня. Живееше в комуналка – това понятие предполагам съществуваше само в Съветския съюз: стая в многоетажно общежитие с дълги коридори, с обща кухня и тоалетна на етаж. В комуналки живееха и цели семейства, понякога за цял живот. Едната половина на комуналката на княжевския внук бе заета от огромен роял Bösendorfer, който струваше колкото два апартамента. Внукът не беше пианист, нито дори музикант – но роялът бе единственото наследство от баба му. Предавал се на поколенията от 200 години и останал по чудо неконфискуван от властта. Можеше да го продаде и завинаги да напусне комуналката, но никога не го направи. За него това не бе роял, а олтар който го правеше различен от всички други нещастници в онази обречена система.

И пак се връщам на Сенека: „Велик е този, който си служи с *глинените* съдове сякаш са сребърни. „Сенека изповядва стоицизъм или достойнство пред абсурда и безсмислието на живота. Да, има такива хора, но аз не бях вече един от тях. Не устоях, но за това по-нататък...

Навън снеговалежът премина в ситен дъжд. Седнах на протрития диван, облегнах се и задрямвайки, си припомних едно друго стихотворение:

Дъжд валише. Над всички лордове

*и над всички джебчи в света...**

* * *

Слязох на вечеря. Долу вече бе пълно с кретени. Крещяха точно като в лудница, но щом влязох млъкнаха. Всички бяха подстригани по идиотски модел – „на паница“ – и приличаха на писари-идиоти в средновековно съдилище. Имаше и една жена с неопределена възраст и налудничав поглед. И тя бе в същата прическа. Жената шепнеше непрекъснато някакви шестцифрени числа като полудял касиер след начет. Казваше се Пепа и също бе закачулена в расо. До нея седеше сух, сгърбен мъж и едва задържаше в шепа смеха си. От време на време губеше контрол и се разсмиваше безгласно в истерични гърчове. Друг един, нарекох го Лука Блажени, рееше поглед в симпатична замечтаност и кротко обясняваше нещо някому, когото само той виждаше: „Може и така, може и иначе. Защо да не може? Всякак може. А може и двете

* *Миряна Башева – Б.а.*

– така и иначе или иначе и така. Може и поотделно: само така или само иначе... Кой както иска... Може, може... Щом може – може, щом не може – не може. В случая обаче може...“

Използвайки затишието един остриган черен циганин отвори бърснач и изкрещя:

– Ще го отрежа!

– Не сега! – го срязва Глухият. – Първо ще ядем.

Веселякът прихна в шепи и се разхълца в диафрагмени конвулсии, но Хачо го потупва по гърба:

– Шт! Стига!

Мъжът се овладя и бършейки насълзените си от смях очи, си повтаряше успокояващо: „Стига! Стига толкова...“

Вече беше повече от ясно, че тук командва Хачо. Той разбърка тенджерата с голям черпак и в този момент на прага застана моят стопаджия. Хачо го фиксира с поглед и го привика с недвусмислен жест:

– Ела, че ми трябваш!

Оня плахо приближи и застана виновно пред него, криейки ръцете си. Хачо не бързаше и почна отдалеч:

– Лъжиците къде са?

– Не знам.

Хачо четеше отговора в устата му и в този напрегнат взор имаше нещо хипнотизиращо. Сега разбрах откъде идваше неосъзнатото страхопочитание на болните към него, което допълнително стимулираше властолюбието му.

– Не знаеш, значи? – хипнотизира го глухият.

– Не знам.

– А червения пипер къде е?

Оня продължи да мълчи.

– Обърни джобовете си? – заповяда Хачо.

Оня не мръдна, но Хачо стисна тежкия черпак.

– Джобовете, казах?

Той обърна неохотно джобовете си – хастарът беше целият червен.

– Къде е червеният пипер?

– Продадох го.

– А лъжиците?

– И тях?

– И с какво ще ядем сега?

Той наведе глава, а Хачо отсече:

– Изми ли ръцете за вечеря?

– Да.

– Да видя?

Оня подаде напред ръцете си и Хачо шракна белезници на китките му.

– Хайде сега пак кради! – каза той и добави към мене: – Клептоман.

Това бе Киро Клептомана. Знаех откъде са и белезниците: ползваха се често вместо усмирителни ризи. Истински усмирителни ризи имаше само в елитните клиники за луди с връзки. Кой ще ти прати усмирителни ризи в